

INTRODUCCIÓ

Amb la celebració del XXIX Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica (VI d'Onomàstica Valenciana) a Teulada els dies 6, 7 i 8 de desembre de 2002, arribava a les terres de la Marina un esdeveniment cultural de cabdal importància per a l'estudi d'aquest capítol del coneixement de la realitat i el passat de la nostra llengua. No mai abans s'havia celebrat un encontre d'aquest tipus a la nostra comarca on es parla un bon valencià, però on també hi ha el grandíssim perill de la despersonalització i pèrdua de vigor en l'ús de la llengua per l'arribada de grans quantitats de forasters –de les més variades procedències– que en fer-se residents no s'integren com caldria.

Com no podia ser d'una altra manera l'onomàstica de la Marina Alta ha estat un dels temes que ha merescut l'atenció dels participants, potser no tants com podria esperar-se en aquest tema; els altres centres d'interès han estat l'obra de Joan Coromines a les comarques centrals valencianes, toponímia i geografia, i onomàstica i lingüística.

Li cap l'honor a Teulada de ser el lloc on s'ha celebrat aquest col·loqui en honor a l'insigne Enric Moreu-Rey, fundador de la Societat d'Onomàstica, mestre de mestres i a qui han seguit nombrosos investigadors, estudiosos i amants d'aquesta apassionant ciència que és l'Onomàstica. Hui no podria entendre's aquest disciplina sense el mestratge d'aquest investigador que ha obert infinitat de camins, travessant espais on no sospitàvem que haguera estat possible una línia d'investigació. Amb ell la ciència dels noms propis ha esdevingut gran i ha adquirit maduresa arreu de les nostres terres de parla catalana, sent exemple per a moltes altres llengües i cultures del nostre entorn europeu. El Butlletí de la Societat d'Onomàstica és des de fa ja anys un referent imprescindible i una eina a la qual acudim tots els que estem interessats en l'estudi d'aquesta disciplina multidisciplinar –transversal, diríem hui–, mare i font de moltes altres i motiu d'investigació per ella mateixa.

En aquest col·loqui ens hem acostat a les relacions onomàstiques entre les Balears i la Marina, un interessantíssim tema que molts necessitàvem conèixer i que, gràcies als doctors Joan Veny i Vicenç Rosselló, cadascun per la seua banda i en estudis complementaris, ens han fet veure allò que semblava quasi evident: que aquestes terres tenen des de molt antic intenses relacions de tot tipus, entre elles les de tipus toponímic, de tanta importància per a conèixer la nostra llengua i la nostra història.

Els doctors Emili Casanova i Josep D. Climent ens han entreobert la “calaixera” immensa del patriarca valencià Nicolau Primitiu, tot a l’espera que els investigadors puguem fer ús d’aquest cabal immens de contingut toponímic, material arreplegat ens temps en què la ciència toponímica encara no estava massa desenvolupada entre nosaltres, però que és una mostra rica de la gran labor portada a terme per aquell estudiós valencià, especialment en la primera meitat del segle XX.

La sufixació dels malnoms, pel Dr. Antoni Garcia Osuna, la Cultura popular, per Joan J. Cardona, l’aprofitament didàctic de l’Onomàstica en la Secundària, per Pilar Medina, i l’Onomàstica de la noblesa valenciana, per Vicent Pons han estat altres dels temes que s’han tractat amb el rigor i profunditat que els temes requerien. A més, s’han estudiat els nombrosos topònims de la Marina Alta tractats per Joan Coromines, per part del Dr. Moisès Selfa i de qui subscriu aquestes ratlles.

La diversitat de les comunicacions presentades, tant per la seua temàtica com per la seua procedència geogràfica, ha presidit les sessions de treball: des de la toponímia urbana i rural, passant per la talassonímia de diversos llocs de parla catalana o d’altres zones de la península ibèrica com Pamplona o l’Alt Tajo. També l’antroponímia ha estat un dels temes més tractats pels investigadors: antroponímia medieval, llinatges i malnoms actuals o en la Literatura.

Moltes de les comunicacions s’han centrat en la visió diacrònica de l’Onomàstica, i així des del plantejament de l’estudi de “Petrer”, entre romà o berber, la toponímia de la Ribera de l’Ebre al segle XV o a la recentíssima visió de la toponímia hostalera de Benidorm, es fa un recorregut per diferents èpoques.

La Geografia i la Lingüística –dos components bàsics en l’estudi de la toponímia– han estat altres dels temes de les comunicacions que, juntament amb les anteriors, han merescut l’atenció dels estudiosos i assistents a les sessions de treball que es donaven a Teulada.

Han servit aquestes jornades, a més del motiu principal, l’estudi científic de l’onomàstica, per a conèixer la vila de Teulada, el seu passat històric i les diverses mostres d’interès historicoartístic que s’hi conserven. Un recorregut pel centre històric mostrarà als assistents que l’actual municipi,

orientat principalment cap al turisme, manté encara interessants edificis i espais dels segles XVI, XVII i XVIII, sent molt destacable la seua estructura urbana, formada a l'edat mitjana.

La col·laboració de la Federació d'Instituts d'Estudis Comarcals del País Valencià, de la Xarxa d'Institucions Culturals de les Comarques Centrals i de l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta ha estat molt important perquè la Societat d'Onomàstica poguera dur a bon port aquestes jornades.

Moltes són les persones que ha treballat incansablement en l'organització del col·loqui, però caldria destacar sobretot el Dr. Emili Casanova, i el Sr. Andreu Romà, els quals han coordinat, el primer des de la Universitat de València, i el segon des de la Societat d'Onomàstica, l'enorme tasca que suposa enllestir-ho tot perquè, arribat el dia, començara a marxar sense problemes. I així ha estat, el programa s'ha desenvolupat com estava previst, sense alteracions massa importants.

Finalment cal agrair a l'Ajuntament de Teulada el patrocini de la jornades i la facilitat de tot tipus que ha ofert a l'organització del col·loqui, des del personal posat a la disposició de l'organització, així com tota classe de mitjans tècnics i espais per a la celebració de les sessions de treballs; també la seua contribució econòmica en la present publicació, que és al cap i a la fi, allò que queda en l'esdevenidor.

JOAN IVARS CERVERA

Enric Moreu-Rey.
Dibuix a carbó de Miquel Figueras Moreu.